

Bizalom és szenvedés – paradigmaváltás

Embert próbáló időket élünk, és emiatt sokan a valláshoz fordulnak iránymutatásért és lelki támaszért.

A Tóra azonban nemcsak megvigasztalni tudja azokat, akik rá támaszkodnak, hanem bizonyos értelemben még többet is ki tudnak hozni az életükből, mint békeidőben.

Szó sincsen arról, hogy örülnénk a nehéz helyzetnek, ami számos embertársunkat közvetlenül – és sokunkat közvetetten – sújt! Viszont azt a különleges, talán soha vissza nem térő spirituális lehetőséget, amit magában rejt, nem hagyhatjuk ki.

Ez pedig – amint arról a korábbi alkalommal is beszéltünk – a hitben való megerősödés.

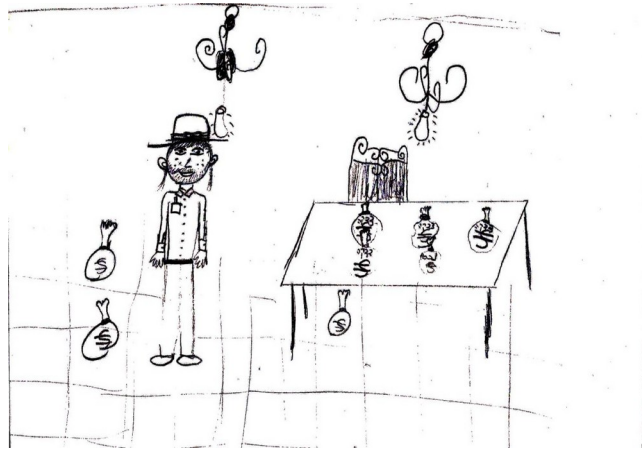
A hit kétféle fogalmáról beszélnek Bölcsseink: *emuná* [hit] és *bitáchon* [bizalom]. Előbbi az elmélet, utóbbi a gyakorlat. A hit, amit elméletben igaznak fogadunk el, „gyümölcsöt” hajt. Ez a gyümölcs a *bitáchon*, ami az egész életet képes megváltoztatni.

A legerősebb tulajdonság?

Gyakori jelenség, hogy valahányszor a vallási élet egy-egy részletéről tanulunk (pl. igazmondás, jótekonyság, elkötelezettség, stb.), akkor a témát bemutató tanító arra világít rá, hogy milyen értelemben fontosabb ez a tulajdonság minden más tulajdonságnál.

Sokszor ez abban nyilvánul meg, hogy hogyan hat a többi tulajdonságra is pozitívan. Például, ha pozitívan ítéljük meg embertársainkat, azáltal a haragot is csökkentjük magunkban.

Ebből a szempontból a *bitáchon* ígérete igen erős: ha ezt rendezzük, akkor minden más problémánk mintegy „automatikusan” rendeződik.

Vajon van-e a micváknak ebben a világban jutalma (ld. Kidusin 39b)? Farnadi-Jeruzálmi Temima rajza. Köszönjük!!

Impresszum

Az *omek* szó jelentése: *mélység*. Az orti.hu célja a hagyományos zsidó értékek, autentikus tórai tanítások megjelenítése közérthető, modern formában. Elgondolkodtató, inspiráló, a tórai és rabbinikus irodalomból építkező témák, üzenetek, napjaink számára.

Írta és szerkesztette: Szántó-Várnagy Binjomin, a Bét Jehuda közösség rabbija (Budapest, 1084 Scheiber Sándor utca 2.).

Megjelenik 130 példányban.

Kapcsolat, feliratkozás, jó tanácsok vagy önkéntes segítség felajánlása: ortimagazin@gmail.com.

A *bitáchon* erősen összefügg a boldogság, nyugalom fogalmával. Aki ugyanis abban bíz, hogy folyamatosan Teremtője kezében van, az nyugodt és boldog.

És mi mást is kívánhatna még az ember az életben ezen kívül?

Például helyes döntéseket és isteni segítséget minden helyzetben. Aki pedig a Teremtőben bíz, annak a próféták ezt is megígérik:

„Mert énram vágyott, meg fogom menteni őt, felemelem, mert ismeri Nevemet. Hívni fog, és én válaszlok neki, vele leszek a bajban, megerősítem és megtisztelem őt.” (Zsoltárok 91:14-15)

A *bitáchon* nemcsak végeredményeiben, hanem követelményeiben is kiemelkedő: mint egy paradigmaváltást követel meg az embertől.

A továbbiakban *Rámbám* tanításán¹ keresztül fogjuk megérteni, hogy mennyire más az életszemlélete annak, aki ezt a hozzáállást a magáévá tette.

Evilági jutalom a micvákért?

Rámbám nagy kérdése az, hogy mihez kezdünk a Tórában gyakran visszatérő ígérettel, mely szerint a micvák tartásáért evilági jutalom jár, megszegésükért pedig evilági büntetés?

Egyrészt ugyanis folyamatosan lehetnek ennek ellentmondó tapasztalataink. Másrészt maga a Talmud is mondja, hogy „*ebben a világban nincsen jutalma a micváknak*” (*Kidusín 39b*).

Azt a választ adja, hogy minden jutalom, amit a Tóra megígér, az valójában csak meg-

könnyíti a Teremtő szolgálatát (*Hilchot Tesuvá 9:1*). Eszerint az ember azért lesz gazdag, hogy ne kelljen aggódni a pénzügyek miatt, és tudjon fókuszálni a szolgálatra: az imára és a Tóratanulásra.

Hasonlóan a büntetés is csak nehezíti a szolgálatát, ahogy Bölcsseink tanítják: „*micva micvát vonz, a bűn pedig bünt vonz*” (*Ávot 4:2*).

Öröm és áldás a nehézségek közepette

Ez a megértés új perspektívát nyit abban, hogy a meglévő fogalmainkat újradefiniáljuk.

Az emberek ugyanis általában azt szokták gondolni, hogy az a jó, amikor gazdagok, egészségesek, nincsenek problémáik. Ezeknek az ellenkezőjét pedig úgy számítják, mint valamiféle csapás, átok, vagy mennyei büntetés.

Ezzel szemben *Rámbám* szavaiból azt tanulhatjuk, hogy mindez csak a „díszet” a valóságos élethez, a szellemi fejlődéshez, ami pedig a lényeg.

Ha az ember látszólag komoly nehézségek vagy akár kívülről nézve tragédiák között éli az életét, de közben fejlődik, egészséges kapcsolata van a Mindenhatóval, tanul és imádkozik, akkor ő az „áldott”.

A külső szemlélők pedig nem értik:

miért történik ennyi baj egy ilyen jó emberrel?

A válasz az, hogy az ő koordináta-rendszerében más számít jónak és rossznak.

¹ Ezt az értelmezést Simon Spitzer rabbtól hallottam, akinek számos, igen mély tanítása elérhető ebben a témában (angol nyelvű videók formájában).

Sőt, még akkor is, ha annyi nehézsége van, hogy nincsen lehetősége a Tórárt könyvekből tanulni, viszont az élethelyzetéből adódó kihívások által lelkiekben épül és gazdagodik, akkor is lehetséges, hogy őt a Teremtő éppen jutalmazza, nem pedig bünteti.

Ezzel szemben egy olyan ember, aki a külvilág szemében sikeres és „áldott”, viszont a lelki életét olyan dolgok kötik le, amik nem engedik fejlődni, Rábám magyarázata alapján valójában egyáltalán nincsen meg-

áldva. Sőt, lehet, hogy a sok evilági ügy, ami lefoglalja, egyfajta büntetés.

Mindnyájan ösztönösen figyeljük a velünk történő eseményeket, és igyekszünk kiértékelni ez alapján, hogy jó úton járunk-e vagy sem?

Ha viszont ezt a fontos alapigazságot figyelmen kívül hagyjuk, akkor teljesen téves következtetést vonhatunk le: azt hisszük, hogy jutalmat kapunk, miközben valójában büntetést, vagy fordítva.

HETISZAKASZ

Miért kellett az angyaloknak Szodomába látogatniuk?

Szodoma és Gomora, a két gonosz város bűnei az égig értek. Az Örökkévaló úgy döntött, hogy elpusztítja őket, és ezt el is mondta Ábrahámnak. Lótót és családját viszont kiszabadították a városból az angyalok.

A *Neciv* felteszi a kérdést:

vajon valóban szükséges volt ez a – számos szempontból elképesztő – angyali látogatás?

Minden bizonnyal az Örökkévalónak lett volna más módja is arra, hogy Lótót kiszabadítsa – például „természetes úton” adhattott volna neki okot, hogy valami miatt elhagyja a várost.

Hasonlóan, a pusztulás is végül kénköves esővel történt: látszólag ehhez sem volt szükség az angyalok látogatására.

A válasz igen tanulságos mindnyájunk élete számára, mert az isteni gondviselés egy fontos, alapvető szabályát érthetjük meg belőle.

A próbatétel mint kiteljesedés

Igaz, hogy Szodoma és Gomora bűne már az égig ért, és az is igaz, hogy Lót, Ábrahám

hűséges tanítványa és unokaöccse, nem szolgált rá arra, hogy ezzel a gonosz néppel együtt elpusztuljon.

Viszont egy ilyen csodálatos szabaduláshoz és megmeneküléshez az embernek különleges érdemre van szüksége. Ugyanígy, Szodoma esetében is nagyon nagy bűn kell, hogy ez a mértékű pusztítás indokolt lehessen.

Ezért – magyarázza a *Neciv* – az Örökkévaló egy különleges próbatétel felé vezette az eseményeket. Ehhez kellett az angyalok látogatása.

Az Örökkévaló pontosan ismerte mind a szodomai lakosok, mind Lót természetét, így nem érte meglepetésként az, hogy míg Lót szeretettel és gondoskodással fogadja a messzi vándorokat, addig a szodomaiak kegyetlen fogadtatásban akarják részesíteni mind őket, mind az őket védő Lótót.

Mégis, szükség volt erre az epizódra ahhoz, hogy mindkét fél személyisége kiteljesedjen ebben a próbatételben. Hasonlóan ahhoz a híres tanításhoz, amit *Rábán* tanít, éppen a mostani hetiszakasz végén olvasható *ákédá*

(*Jichák megkötözése*) történet kapcsán, amikor az Örökkévaló azt mondja Ábrahámnak:

„*Most már tudom, hogy istenfélő vagy, mert nem tagadtad meg a fiadat, a te egyetlenedet tőlem*” (Mózes 1., 22:12)

Hogyan is beszélhetünk arról, hogy az Örökkévaló a próbatételből tudta meg, hogy Ábrahám istenfélő-e vagy sem? Hiszen Ő mindent tud, így azt is, hogy Ábrahámiban igenis megvan az az erő, hogy helytálljon ezen a próbatételen is.

Gondviselés a jóra és a rosszra – tanuljunk meg felismerni

A válasz az, hogy az Örökkévaló ezt tudta, és Ábrahámiban is megvolt, de csak úgy mint potenciál. Az *ákédá* után azonban a potenciál valóságossá vált, és Ábrahám ezzel magasabb szintre lépett.

Rámbán magyarázata szerint minden próbatétel célja ez: sosem teszt, hanem mindig egy lehetőség a növekedésre – még ha a bukás kockázatával is jár.

Neciv ennek a logikának a mentén tesz hozzá még egy lépést:

ezek a próbatételek pontosan akkor érkeznek, amikor szükség van rájuk, egy magasabb, isteni szempontból.

Időpontok Budapesten:

Gyertyagyújtás **péntek este** (Budapesten): 16:05-ig.

Szombat kimenetele: 17:11.

A zsinagógában **péntek este** 17:30-tól tanulunk, 18:00-tól imádkozunk.

Szombat reggel 8:30-tól tanulunk, 9:00-kor ima, Tóraolvasás, majd kidus.

Hétfőn és csütörtökön reggel 8:00-kor imádkozunk a *Rumbach utcai zsinagógában*.

A *Smá Jiszráelt* olvassuk el legkésőbb szombat reggel 8:59-ig.

Sábát sálom! Gut sábesz!

Ez az ember számára néha kedvező, néha viszont veszélyes.

Ezért kellett az angyalok látogatása: Lót megmutathatta, hogy mennyire önfeláldozó tud lenni, míg a szodomaiak gonoszságának egy újabb mélysége nyilvánult meg. Ezzel pedig mindkettejük sorsa megpecsételődött.

A mi életünkben is így működik a gondviselés. Előfordulhat, hogy már annyi érdemünk és jó cselekedetünk gyűlik össze, hogy a Teremtő szeretne számunkra valami különleges lehetőséget adni.

Ezért olyan helyzetbe hoz minket, ahol a saját addigi korlátainkon túllépve egy nagy micvát tehetünk meg.

Ennek a micvának az érdeme szükséges ahhoz a jó ítélethez, amit a Teremtő nekünk szán.

És persze ugyanez – amitől I-ten óvjon – fordítva is működhet: ha nagyon sok negatív cselekedet van a „számlánkon”, akkor kaphatunk olyan próbatételt, ami kiteszi a pontot az *i*-re.

Gondoljunk erre, ha legközelebb különleges élethelyzetbe kerülünk: talán most jött el életünk nagy lehetősége.